

Kompuroiko kuntoutus Suomessa?

Valtiontalouden tarkastusviraston viimeisin julkisen terveydenhuollon tuloksellisuusarvio väitti, että kuntoutus kompuroi Suomessa – tiedonkulku pätkii, erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteistyö ei aina toimi, kuntoutussuunnitelmissa on parantamisen varaa ja kuntoutuksen ohjaamisesta ja koordinoinnista vastaavat Sosiaali- ja terveysministeriö ja sen Kuntoutusasiain neuvottelukunta eivät tee riittävästi asian eteen.

Onko väitteessä perää? Monen äkillisesti vammautuneen henkilön osalta näin saattaa olla. Ihmisen kannalta on täysin ratkaisevaa se, missä päin Suomea vammautuminen tapahtuu: alueelliset erot kuntoutukseen ohjaamisessa ovat suuret.

Myönteinen poikkeus kuntoutusjärjestelmän pätkimiseen on äkillisten aivovaurioiden jälkeinen kuntoutus, johon on laajan konsensuskokouksen työn tuloksena saatu hoitohenkilöstölle tarkat ohjeet, joita valtakunnallisesti noudatetaan. Ohjeiden avulla moni ihminen on jo toipunut uhkaavasta pysyvistä halvautumisesta ja kuntoutunut takaisin työelämään.

Aivovaurioissa keskeistä on nopeus: mitä nopeammin kuntoutus sairaalassa aloitetaan, sitä parempi lopputulos. Sairaalassa ollaan kuitenkin vain vähän aikaa, joten kotiinpaluun jälkeen kuntoutusta pitää jatkaa yhtä tehokkaasti.

Suomessa lähellä kotia tapahtuvaan kuntoutukseen on erinomaiset mahdollisuudet: julkinen terveydenhuolto voi antaa maksusitoumuksen tai jatkossa myös palvelusetelin asiakkaalle ja tämä voi mennä lähellä kotiaan sijaitsevaan fysioterapia- ja kuntoutusyritykseen saamaan jatkokuntoutusta. Suomessa on erittäin laaja fysioterapia- ja kuntoutusyritysten verkko: jokaisessa pienessäkin kunnassa on fysioterapiayritys, josta tehdään tarvittaessa myös kotikäyntejä.

Kuntien ja sairaanhoitopiirien ostot ovat kuitenkin varsin vähäisiä: fysioterapia- ja kuntoutusyritysten koko asiakaskunnasta vain noin 5-10 % tulee julkisen terveydenhuollon sitoumuksella hoitoon.

Reilu kilpailu kunniaan

Yrittäjäjärjestöissä on huolestuneena seurattu nykyistä kehitystä, jossa kunnat, kuntayhtymät ja muu julkinen sektori perustaa liikelaitoksia ja osake-

yhtiöitä. Valtion omistusta puretaan, mutta kuntien omistusta lisätään. Tavanomainen malli on, että esim. sairaalan osastosta tehdään ensin liikelaitos, joka varustellaan huippuunsa ja sitten yhdessä yössä se muutetaan osakeyhtiöksi, jonka ei tarvitse maksaa mitään. Kaikki tapahtuu julkisilla varoilla ja henkilökunta, tilat ja laitteet tulevat huomenlahjana. Näin ei saisi olla. Yritystoiminnan pitää olla kilpailuneutraalia, jotta terve toiminta ja kaikki kustannukset huomioiva hinnoittelu on mahdollista.

Yksityinen yritys joutuu vastaavaa yksikköä perustaessaan ottamaan pankista lainaa ja vuokraamaan tilat, ostamaan itse kaikki laitteet, kouluttamaan henkilökunnan ja toimimaan yrittäjän riskillä, eli toimimaan todellisena yrityksenä. Jos yritys ei kannata, se menee konkurssiin, mutta näin ei välttämättä tapahdu kuntien omistamalle yritykselle. Hyvä esimerkki on kuuden kunnan omistama, kuntoutukseen erikoistunut Kiljavan Sairaala Oy, joka on vahvasti tappiollinen, mutta jota kuntien päättäjät pitävät pystyssä veronmaksajien rahoilla.

ETLAn tutkija tiivistä ongelman: - yksityinen yritystoiminta ei pysty tuottamaan niin paljon veroja kuin julkinen kuluttaa. Yritysten ja yrityksissä työssä olevien noin 1,3 miljoonan ihmisen maksamilla verorahoilla ylläpidetään koko julkista sektoria. Yritykset ja niiden työpaikat kannattaa turvata takaamalla niille reilu kilpailuympäristö.

Aino Sainio
Päätoimittaja